

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 1 — din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštuo-ček, rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Prejeli smo iz pisarne Njeg. Vel. kralja sledeči brzojav: „Izjavite zahvalnost Slovenski Straži u Kočevju za upučen rodoljubivi pozdrav in telegram sa godišnje skupštine u kome se izražava vernost i vdanost Njegovom Veličanstvu Kralju, Njegovom Kraljevskom Visočanstvu Knezu Namestniku in Kraljevskom domu.“

V novo leto 1940

Če se že posameznik, ki čuti težo časa v katerem živimo, vpraša kaj neki mu pri naša novo leto in če se še z večjo skrbjo vprašuje družinski oče, ki gledajo družino se zamisli v neprestane skrbi, ki jih bo moral prestati v novem letu, da jo oskrbi, kaj šele mi, ko se nam je posrečilo zbrati že lepo družbo okrog Kočevskega Slovence; kako ne bi mi razmišljali kaj vse moramo podvzeti, da bo naš krog zadovoljen in da bomo dosegali cilj, ki smo si ga postavili ob ustanovitvi lista! Najprvo se lepo zahvalimo vsem našim naročnikom in sodelavnikom za vso pomoč. Drugega nimamo kot iskreno zahvalo in Bog povrni, ker ne razpolagamo s sredstvi, da bi delili honorare, plačevali dopise in sodelništvo kot delajo drugi večji listi. Vse naše delo temelji edino le na iskreni požrtvovalnosti. Brez kake stalne večje podpore smo navezani edino le na naročnike in oglaševalce, zato je za nas vsak dinar kapital, ki ga varčujemo, da poravnamo tiskarske stroške in odpremo lista. Uredništvo je plačano le z zavestjo, da služi vzvišeni nalogi — dvigniti slovensko ljudstvo v krščanski narodni izobrazbi in mu dati moralno silo skupnosti, rojakom izven kočevskega ozemlja pa vzbuditi zanimanje, dejansko ljubezen in razumevanje za težke razmere Kočevskih Slovencev. Z veseljem moramo povdariti, da je v Slovincih že dokaj plemenitega navdušenja. Mnogo imamo hvala Bogu sodelavnikov, njih število narašča, a niti eden še ni vprašal po plačilu. Ni li to že lep uspeh? V gmočnem oziru smo zares verna slika Kočevskih Slovencev, ki so revni, siromašni, a srčno dobri, ki od malega, kar imajo, radi žrtvujejo. In glej, Bog sam je plačal plemenito delo ljubezni s tem, da smo priromali v III. letnik lista brez večjih gospodarskih nesreč. Dostikrat se nam je zgodilo po reku: Kadar je sila največja, je pomoč najbližja — in bila je. Seveda težke so skrbi za obstanek, zato prosimo prijatelje, ostane nam zvesti in pridobite nam še naročnikov. Gojimo željo, da bi tedensko izdajali list, kar se bo zgodilo, samo, če naraste naš krog, ki gre k zaključku drugega tisoča. Vemo, da mnogi po naših vaseh so tako siromašni, da ne zmorejo naročnine, zato po štirje berejo vsako število lista, mnogokje pa kar kroži po hišah, tako, da ima list še enkrat toliko bralcev, kot je naročnikov, zato radi za prav revne Kočevske Slovence znižamo naročnino. Glinljiv je prizor, če revež revežu daje miloščino, a seveda dostikrat to ne more biti.

Ali je koristno, potrebno, da se list vzdrži še nadalje? Docela verno sliko bomo podali, če trdimo, da bi slovensko krščansko ljudstvo po Kočevskem smatralo za veliko nesrečo, če bi izgubilo svoje glasilo, kar naš list predstavlja. Mnogokje sprašujejo na pošti po njem, če zakasni kak dan, tako jim je postal ljub prijatelj. „Ponosni smo, da imamo svoje glasilo“ zatrjujejo doslej v slovenski javnosti tako malo vpoštevani Kočevski Slovenci. In zopet drugi zatrjujejo, kako so vzradoščeni, ko berejo poročila od raznih krajev po Kočevskem, ki jo na ta način spoznavajo in se med seboj zblizujejo. Toliko močno je list stopil že v dušo kočevskega slovenstva, da jim je že nepogrešljiv prijatelj. Zato pa bomo z vso vneto skrbjo v novem letu za dobro vsebino lista s članki, ki naj v nas utrjujejo krščansko in narodno zavest. Nadaljevali bomo z življenjepisom naših odličnih mož iz kočevskega okraja in z opisom krajev v Jugoslaviji in izven nje, kjer živi slovenski rod. Prinašali bomo še naprej gospodarske članke različne vsebine. Točno bomo poročali o razvoju in prilikah doma in na tujem. Obeta se nam povest iz domačega kraja. Večkrat čujemo zadovoljstvo z duhovnim berilom, ki zlasti tam, kjer ni slovenske pridige, duhovno poživlja bralce. Vsestransko pa prosimo poročil iz raznih krajev Kočevske. Bralci po Sloveniji najbolj spoznavajo naše življenje in potrebe iz takih dopisov. Poročali bomo o vojni, ki bi naj čimprej zgine in o pomembnejših dogodkih. Prav hvaležni pa bomo za vsak nasvet v korist lista. Iskreno pa želimo, da bi ne bilo ovir, ki bi nam onemogočile nadaljevati izdajanje glasila Kočevskih Slovencev.

Zaupajoči v božje varstvo in dejansko ljubezen slovenskega naroda korajžno stopamo v novo leto in začenjamo tretji letnik lista „Kočevski Slovenec“!

Šolsko vprašanje na slovenskih ljudskih šolah v banovini Hrvatski

Stariši šoloobveznih otrok slovenskih krajev, ki imajo tudi hrvatske učitelje, se pričujejo, da otroci ne razumejo učitelja, ker ni več njihovega materinskega jezika in tudi obratno...

Na slovenskem ozemlju, ki se nahaja trenutno še v območju banovine Hrvatske, imamo devet ljudskih šol. Na treh teh slovenskih ljudskih šolah poučujejo tudi hrvaški učitelji, ki so bili tja postavljeni bajé po službeni potrebi. Naše slovensko ljudstvo jih je sprejelo tako, kakor se pač sprejema človek, ki ni sam kriv, ki je zašel v tuj svet. Slovensko ljudstvo jim je šlo na roko v vseh pogledih in jim je kolikor mogoče olajšalo naporno službo, je pa vedno strmelo za tem, da naj se na naših slovenskih ljudskih šolah nameščajo slovenski učitelji ali pa vsaj taki, ki so slovenskega učnega jezika popolnoma zmožni.

Ceprav je v našem slučaju govor le o ljudskih, torej elementarnih šolah, vseeno je treba vzeti to zadevo v pretres, ker nastaja pri tem vprašanje, ako je vseeno, kdo poučuje in kako se poučuje naš slovenski naraščaj. Spričo dejstva, ko zahtevajo že narodne manjšine, da naj se poučuje njih mladina v materinskem jeziku in po vzgojiteljih — sonarodnjakih, nastane za nas Kočevske Slovence vprašanje, kako se opredeljuje naš slovenski živelj v banovini Hrvatski in nadalje, če se dandanes polaga važnost na to, da zadobe naši najmlajši osnovne pojme o življenju v svoji pravi materinščini in ne v morebitni spakodranščini. Danes, ko se na-

Veselo in srečno novo leto želijo vsem sodelavnikom, naročnikom, bralcem in prijateljem

uredništvo, konzorcij in tiskarna.

splošno govori o demokratizaciji ljudskega šolstva in o načelih, kako naj se reformira ljudskošolski pouk v smislu splošnih demokratičnih načel, mislimo, da stopa prvenstveno v ospredje vprašanje načina, kako naj se izvaja pouk, da dobi mladež elementarnega razreda, to je v rani mladosti, spoštovanje in ljubezen do materinščine ter veselje do nadaljnega šolanja. Ali je iz pedagoškega stališča vseeno, če otrok prvega razreda svojega učitelja ne razume, ker mu taisti ne more podajati učne snovi tako, kakor je otroka učila mati v predšolski dobi? Mislimo, da ni! V tem pogledu se mnogokrat greši in delajo se napake, ki so za poznejše otrokovo življenje značilne, večkrat celo usodne. To posebno v krajih, ki so izpostavljeni temu ali onemu pritisku, kakor je slučaj — na žalost — tudi pri nas.

So slučajji, ko se ne da na drug način zadostiti potrebi za namestitv učiteljskega kandidata ali za otvoritev šolskega pouka kakor v tem, da se postavljajo na razpisana učna mesta učne moči, ne glede na to, če so te učne moči zmožne ali niso zmožne materinščine šoloobiskujočih otrok. To poslednje bi bilo do gotove meje še opravičljivo, če je le prehodnega značaja, torej zasilno, ne traja predolgo in se omejuje samo na višje razrede ljudske šole. Tam pa, kjer se tako rekoč hote greši s tem, da se namenoma postavljajo učne moči, ki niso zmožne otrokove materinščine, čeprav bi se lahko, taki slučajji niso samo v nasprotju s splošnimi demokratičnimi načeli, pač pa so tudi protivni osnovnim pedagoškim pojmom.

Ni dolgo temu, ko smo čitali v dnevnikih, da je več naših učiteljev-rojakov nastavljenih izven naše ožje domovine. Ko se ob nastopu prve njihove službe radujemo, da so vendarle zaposleni in prestali biti „mrtev organizem na živem telesu“, se opravičeno sprašujemo Kočevski Slovenci v banovini Hrvatski, zakaj se niso prvenstveno izpopolnile naše slovenske ljudske šole, ki imajo sedaj tudi hrvatske učitelje, z našimi sorojaki?

Ta izmenjava bi bila že zdavno nujno potrebna, bila bi v interesu slovenske ljudske šole in učiteljstva. Slovenski ljudski šoli zato, ker bi ostala nje struktura nedotaknjena (čeprav smo v eni državi, je ustroj hrvatske ljudske šole različen od slovenske!), nadalje v interesu učiteljstva zato, ker bi se naši slovenski učitelji prvenstveno zaposlovali na slovenskih ljudskih šolah, hrvatski učitelji pa bi dobili mesta na hrvatskih šolah, kjer je pomanjkanje učnih moči spričo prekomernega števila otrok v posameznih razredih mnogo bolj občutljivo kakor v Sloveniji.

Da so ostali slovenski kraji kar nadalje v Sloveniji in da ni prišlo leta 1931 do izpremembe, pri kateri smo bili proti volji ljudstva dodeljeni bivši savski banovini, bi ne bilo tega problema.

V teku zadnjih osmih let se je v marsičem grešilo, tako tudi na prosvetnem polju. Z ustanovitvijo banovine Slovenije upamo, da se bo to prvenstveno vprašanje rešilo v prid splošnim slovenskim interesom. To je iskrena želja naših Kočevskih Slovencev v banovini Hrvatski!

Primož Trubar

Prvi bojevniki za protestantovstvo po slovenskih deželah in hkrati prvi slovenski pisatelj je bil Primož Trubar (= Trobar). Rodil se je leta 1508. na Raščici pri Turjaku, bržkone 8. junija, na praznik sv. Primoža in Felicijana. Njegov oče Mihael je bil kot tesar in mlinar premožen mož, a je umrl že leta 1525., o priliki nekega kmetiškega upora, ko so ga uporniki obesili.

Oče ga je poslal v šole. Leta 1521. je bil Trubar na mali šoli na Reki, kmalu potem je prišel v Salzburg (na šolo Sv. Petra) in odtod na Dunaj (na šolo pri Sv. Štefanu). Preživljal se je kot cerkveni pevec in je z drugimi ubožnimi dijaki s petjem prosil milodarov. Kakor se zdi, ga je na Dunaju spoznal tržaški škof Peter Bonomo, ki je do leta 1523. oskrboval dunajsko škofijo. Vzel ga je k sebi v Trst, kjer je bil cerkveni pevec in osebni služabnik škofov in se pripravljajal za duhovniški poklic. Že tu se je navzel protestantskega duha, kajti škof Bonomo je bil naklonjen novoverskemu gibanju in je svojim učencem med drugim razlagal tudi Kalvinove spise. Leta 1527. mu je podelil župnijo v Loki pri Zidanem mostu, h kateri je kmalu dobil še kaplanijo pri Sv. Maksimilijanu v Celju. Z dohodki svoje župnije je šel nekaj časa na Dunaj, da izpopolni svoje bogoslovno znanje, a vseučilišča ni obiskoval. Njegovo bogoslovno znanje je bilo skromno, kakor tudi njegovo znanje jezikov; znal je za svoje potrebe poleg slovenskega še laški, nemški in latinski.

Leta 1530. ga je posvetil Bonomo za duhovnika in mu dal mesto pridigarja v Trstu. Še isto leto pa ga je poslal v Loko na njegovo župnijo. V Loki je prišlo do prvega spora med novoverskim župnikom in katoliškimi župljani. Ko so hoteli ti na čast sv. Roku, pomočniku zoper kugo, sezidati cerkev, se je Trubar temu s silo ustavil in izzval tako hud odpor pri župljanih, da je bil vesel, ko so mu ljubljanski kanoniki, med katerimi se jih je dosti nagibalo k luterstvu, ponudili mesto stolnega pridigarja v Ljubljani (1531). Bival je odslej deloma v Ljubljani, kjer je deloval s prižnice za novo vero in se seznanjal s spisi švicarskih reformatorjev, deloma na Štajerskem, kjer je k dosedanjima beneficijama dobil kot administrator v oskrbo še župnijo v Laškem ob Savinji (vsaj 1533). Ker mu je škof Krištof Ravbar (1493—1536) kmalu prepovedal pridigovati v stolnici, mu je mestni magistrat dal na razpolago cerkvico sv. Elizabete v meščanskem špitalu, kjer je nadaljeval svoje delo skoro brez ovire do leta 1540. Tedaj se je moral na kraljev ukaz vrniti v svojo župnijo, a bival je mimogrede v Trstu (1541).

Leta 1542. pa ga je imenoval škof Kacijanar (1536—1544), sam napol luteran, za stolnega kanonika v Ljubljani, kjer je bil zdaj stolni kapitelj povečini luteranski. Kot kanonik je nadaljeval svoje delo za luteranstvo, pridigal zoper češčenje Marijino, zoper sv. mašo, ki jo je zval malikovanje, in zoper katoliške nauke. Razmere so se izpremenile, ko je leta 1544. s kraševskim kmetiškim sinom Urbanom Tekstorjem (Tkalčičem) zasedel škofijski sedež izobražen bogoslovec, odločen katoličan in čist

značaj. Trubar je moral kmalu iz Ljubljane na kapiteljsko župnijo v Št. Jerneju na Dolenskem (1546). Po zmagi nad šmalkaldenskimi zavezniki (1547) pa je došlo kraljevo povelje, naj se Trubar z drugimi voditelji luteranstva vred zapre. Zaporu se je izognil z begom in je prišel leta 1548. v Nürnberg.

(Dalje prihodnjič)

Primož Trubar

Notranji pregled

Novoletne izjave vodilnih državnikov

Izjave o notranji in zunanji politiki

Za Novo leto so voditelji jugoslovanske politike dali raznim listom v državi pomembne izjave o naši zunanji in notranji politiki.

Predsednik senata dr. Anton Korošec pravi v svoji izjavi dani „Slovenec“, naslednje: „Tri stvari so, ki mi delajo skrb za nastopajoče leto. To so komunisti, svobodni zidarji in tujci. V vsaki državi je danes nevarnejši notranji sovražnik nego zunanji. Proti zunanjim sovražnikom imamo Maginotove, Siegfriedove in Mannerheimove linije, proti notranjim sovražnikom pa imamo skoraj povsod le fronto slabosti, neodločnosti, obzirnosti, predvsem pa velikanske nezrelosti. Ker so to pokvarjeni levičarski agitatorji potrebovali, so si izmislili, da ni več Sovjetije, temveč slovanska Rusija. In tisoč in tisoč ljudi je padlo na to pretkanost in jo ponavlja zdaj do predsedanja. Mi vsi bi imeli radi slovansko Rusijo in Ruše, a ne maramo internacionalne Sovjetije in nekulturnega komunizma! Kaj je komunizem napravil iz nadarjenega in bistrega ruskega naroda, se najbolj vidi zdaj na Finskem! Namesto napredka in svobode vidimo vse sadove mračnega reakcionarstva. Vse jasneje se vidi, kako je komunizem lažnjiv. Namesto, da dela za mir, hujska na vojno, namesto demokracije se drži najhujšega tiranstva, namesto polnih šol ima polne kaznilnice, namesto privatnih kapitalistov izrablja delavca do kosti državni kapitalizem. Kmete so dali zopet pod „fevdalno“ knuto, ki se zdaj imenuje kolhoz namesto graščine in upravnik kolhoza namesto nekdanjega grofa in

očita, da je delo brezbožnikov na Kavkazu izredno pomanjkljivo.

V rusko časopisje pa je dal javno pismo, v katerem med drugim pravi:

„Moja mati je stara in njena zvestoba do Boga je za nas neumna. Toda razumeti moramo, da je moja mati zrasla v ožračju, kjer je bila Cerkev nujnost. Delati moramo na to, da se ta vpliv ne razširi na mladino; če ne, bo naš komunizem izgubljen.“

Nekaj časa za tem je Stalinova mati umrla. Zapustila je oporoko, v kateri si je naročila cerkven pogreb in vse svoje imetje — 9000 rubljev zapustila Cerkvi v Tbilisi.

Ker je mati zahtevala cerkven pokop, jo je dal sežgati in pepel njemu poslati v Moskvo.

valpta. Vse laži! In vendar nasedajo tej laži tudi tisti, ki tega ne bi smeli. Mi smo slabi, neodločni, obzirni in nezreli!

Neverjetno je, kako prihaja v Jugoslaviji svobodno zidarstvo do vedno večjega vpliva v javnosti. In to pomeni za domovino veliko negotovost in nevarnost. Komu služi judovski svobodni zidar? Komu slovenski, hrvatski in srbski svobodni zidar? Da služijo poedinci najprej sebi, to nam je prav dobro znano, a kako služijo skupnosti, občestvu, ne vemo, ker nam niso znane obveze poedincev. Zato pozor na te črne krte! Če se vozite danes z vlaki, odsedate v hotelih, če večerjate v toplih gostilnah, morate dobro paziti na svoje noge, da ne stopite na kakega tujca. In skoraj sami mladi ljudje, ki bi morali biti na fronti, ne pa na potovanjih! Pazite na te ljudi, ogibajte se jih, da ne spravite v nesrečo sebe in domovine. Kdor ni neumen, bo to razumel!“

Predsednik vlade Cvetković je za Novo leto dal raznim našim listom izjave o zunanji in notranji politiki. V izjavi, katero je prineslo belgrajsko „Vreme“, je dejal predsednik vlade med drugim: „Naša zunanja politika je v preteklem letu šla po določeni poti, jasni in podčrtani z najvišjega mesta. Prinesla nam je nedvomen mir na mejah ter popolno zunanjo varnost. Jugoslavija je razumela svoj položaj na Balkanu in po tem uravnala vsa svoja prizadevanja, da bi obdržala dobre sosedstvene odnose in da bi ohranila skrajno in strogo nevtralnost v sporih, ki so se odigrali preteklo leto. V notranji politiki je naša država šla po edino mogoči poti: po poti urejanja vseh razmer, ki so leta in leta ovirale razvoj našega državnega življenja. Notranji mir je edino poročstvo za vsako konstruktivno delo in napredek v naši domovini. Po tem miru je treba doseči ono, kar pomeni našo življenjsko korist: gospodarsko blagostanje po zdravi, načrtni in premišljeni gospodarski politiki. Leto, ki nastopa, ne bo tako lahko, zato je za popoln uspeh našega dela potrebno izvesti najprej duhovno mobilizacijo vseh ljudskih sil, uvesti v državno pravo politično premirje ter usmeriti vsa naša prizadevanja v tisto, kar je nam vsem skupno in bistvene koristi za naš bodoči razvoj. Po tej poti bo omogočeno skupno in bratsko sodelovanje Srbov, Hrvatov in Slovencev v tej naši skupni domovini, ki nas bo složna, prerajena in zdrava, edina obvarovala vseh napadov od zunaj ter nam zagotovila boljše dneve in boljši obstanek na znotraj.“

Ljubljanskemu „Slovenec“ je predsednik vlade za Novo leto dal izjavo. V njej najprej izraža priznanje voditelju slovenskega naroda dr. Korošču in obuja spomine na skupno delo z njim in z njegovo stranko. Za tem pravi takole: „Lani sem s podporo g. dr. Ant. Korošca dokončal veliko delo narodnega sporazuma, ki izpostavlja odnose med Belgradom in Zagrebom na edino mogoče in trajne podlage. Sporazum s Hrvati ne sme prinesiti razočaranja tistim, ki so za ta sporazum odkritosrčno in vdano delali. Želja Slovencev — da tudi njihova pokrajina dobi popolno enakopravnost in svoj položaj v na novo preurejeni naši domovini, je popolnoma upravičena. Nadejam se, da bomo v nastopajočem letu to željo videli v celoti uresničeno. To je moj pozdrav bratom Slovincem za novo leto 1940.“

Podpredsednik vlade dr. Maček je pred novim letom sprejel dopisnika velikega pariškega dnevnika „Paris Soir“, Julesa Sauerweina in mu v daljšem razgovoru med drugim izjavil kot voditelj Hrvatov naslednje: „Glede zunanje politike je Jugoslavija enodušna in niti ena jugoslovanska vlada ni delala s tako popolnim soglasjem kakor danesnja. Mi vsi imamo eno misel in eno voljo pred vsako zunanjo nevarnostjo. Aprila meseca smo hoteli ustavodajno skupščino, da bi naredili konec naši notranji razcepljenosti in končno določili upravno razdelitev države. Bližamo se volitvam po zakonu, katerega pripravljamo ta trenutek. Menili smo, da je pametno, da med tem rešimo hrvaško vprašanje. To se nam je skoraj v celoti posrečilo.“

Novoletne čestitke

Predsedniku jugoslovanske vlade Dragiši Cvetkoviću je za novo leto častital generalfeldmaršal Göring. Predsednik vlade se mu je najpristroneje za čestitke zahvalil.

Stalinova mati

Nedavno so na pokopališču v Tbilisi (Tiflis) odkrili nagrobni spomenik Stalinovi materi, ki je umrla l. 1939. Spomenik je okrašen s srpom in klavdom in ne nosi nobenega imena, ampak le začetne črke diktatorjeve matere. Stalinova mati je bila v svojem življenju globoko verna žena in njena zadnja želja je bila: preprost nagrobnik s križem.

Ko se je o veliki noči leta 1937. med ruskim narodom razneslo, da se je Stalinova mati ostentativno udeležila cerkvenega vstajenja v Tbilisi, je Stalin vse stike s svojo materjo prekinil. Pisal je celo krajevni Zvezi vojskujočih se brezbožnikov pismo, v katerem obžaluje korak svoje matere in v katerem jim

Plačajte naročnino!

Vlada je izdala

na predlog finančnega ministra finančno uredbo, s katero je povišala gotove davščine. Obremenila je tiste, ki lahko plačajo, majhnega kmeta pa je celo oprostila vsakega zemljišnega davka.

Izključno državna trošarina na vino

Z uredbo o izpremembah in dopolnitvah zakona o državni trošarini se ukinejo vse dose- danje banovinske trošarine na vino in žganje v kakršnikoli obliki in se uvede izključno državna trošarina, ki znaša: 1. na vino 1 din od litra, 2. na fino vino 3 din od litra, 3. na šampanjec 10 din od litra, 4. na žganje 10 din od ene hektolitrske stopnje alkohola (v dravski banovini je doslej znašala ban. trošarina na vino 1 din, na šampanjec 3 din od litra in na žganje 5 din od hl. stopnje).

Obzornik

V ljubljanskem listu Sloveniji piše v zadnjih zaporednih številkah bivši kaplan v Kočevju gospod Hrovat Ivan podlistek pod naslovom „Ob Kočevskem zborniku“. Tendence podlistka je skrajno subjektivna, zagrenjena in fašistično nacionalno barvana. S tako pisavo gotovo ne bo nobenih koristi za Kočevske Slovence!

Novice

Kočevje. Katoliško slovensko prosvetno društvo v Kočevju priredi v nedeljo 7. januarja 1940 v dvorani na Trdnjavi šaloigro: „Čevljar — baron“, s petjem in godbo v treh dejanjih. — Vstopnice v predprodaji v Lovšinskih trafikah po 8, 6, 3 in 2 din. Pridite, ne bo vam žal!

74 tekstilnih delavcev tekstilne družbe Slavoteks na cesti. Družba Slavoteks je odpo- vedala 74 tekstilnim delavcem, ki delajo v Ho- rakovi tekstilni tovarni, ki je pod prisilno u- pravo prisilnega upravitelja g. notarja Lovšina, pravo prisilnega upravitelja g. notarja Lovšina, delo in prenehajo delati 14. t. m. Prisilna uprava namerava, kakor čujemo, oddati tovarno drugemu zakupniku, ki bo verjetno sprejel odpuščeno osebje in delavstvo. V tako hudi zimi in težkem času gotovo prehud udarec za delavstvo. 60 de- lavcev je poročenih s povprečno tremi družin- skimi člani. Ali naj res vse to pade na breme socialnega skrbstva mestne občine, ki je že tako v velikih stiskah.

Narodna čitalnica v Kočevju vabi vse svoje člane v ponedeljek dne 8. januarja 1940 na svoj redni letni občni zbor, ki se prične ob 20. uri v gostilni pri Ferdinandu Tschinklu. Narodna dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora udeležijo.

Premeščena sta od tukajšnjega okrajnega glavarstva politično-upravna uradnika gg. Sedej in Korpar h kr. banski upravi v Ljubljani. G. Korpar je bil tudi policijski kapetan kočevske mestne občine. Na njih mesto pride politično- upravni pripravnik g. Raznožnik.

Velik mraz je nastopil zadnje dni prejšnjega leta. Temperatura je dosegla do — 24° C mraza. Reka Rinja je zamrznjena in otroci se pridno drsajo na ledu.

Zlomil si je roko pri sankanju sin tukaj- šnjega odvetnika dr. Roma.

Novi odvetnik. V mestu se namerava nasta- niti nov odvetnik Slovenec dr. Premru, ki je bil preje na Jesenicah, potem pa v Ljubljani. Svojo pisarno bo imel v prvem nadstropju hiše, kjer je gostilna Harde.

Premestitev: Premeščen je učitelj g. Živko Tomišič iz Kostela v Staro cerkev. V Kostel pa pride za učitelja g. Avgust Leštan iz Sv. Trojice pri Kamniku.

Umrli je in bil pokopan v Kranju ing. Babnik, ki je v Kočevju nadziral gradnjo drž. ceste. N. p. v m.!

Vsi kolesarji in lastniki vozil morate na- praviti do 15. t. m. nove prijave pri pristojnih občinah ter plačati predpisane takse!

Na Štefanovo zvečer smo imeli v Beljanovi dvorani filmsko predavanje o Kristusovem živ- ljenju. Za uvod je g. Kuntara seznanil navzoče ves potek filma od snimanja, razvijanja do pred- vajanja na platno. Pokazal snimalne in razvi- jalne priprave. Nato pa film, ki je prikazal del sporeda I. slovenskega dneva v Kočevju. Nekaj posnetkov iz II. slovenskega dneva v Mozlju, nekaj slik od prosvetnega doma v gradnji. Vi- deli smo sprejem g. bana, ki je bil v Kočevju.

Duhovno berilo

„Vstani, razsvetli se Jeruzalem, zakaj pri- šla je tvoja luč in slava Gospodova je izšla nad teboj.“ (Iz. 60. 1.)

Kaj poznamo lepšega na svetu kakor svet- lobo? Kaj nam je potrebnejše kakor svetloba? Svetlobe se je poslužil tudi Gospod, ko je klical prve molivce k Odrašeniku sveta. Že v začetku svojega evangelija napoveduje sveti apostol Janez Kristusa kot nosilca svetlobe. „V njem je bilo življenje in življenje je bilo luč ljudi in luč sveti v temi. Prava luč je bila ta, ki prihajajoč na svet razsvetljuje vsakega človeka.“ (Jan. 1.)

Svetloba obsije pastirje in jih vodi k jas- licam. Svetla zvezda žari na nebu in vodi svete tri kralje iz teme poganstva k luči res- nice. In ko sprejme starček Simeon Jezusa v naročje, ga imenuje luč sveta. Ta luč je tako mogočna, da premaga celo smrtno temo. Star- ček si želi umreti, samo da je še mogel videti luč, ki razsvetljuje vse.

Oglejmo si danes svete tri modre, kako hite za svetlobo, ki jo izžareva nenavadna zvezda. Ta svetloba je tako velika, da ne ču- tijo niti težav dolgotrajnega pota, ne nevar- nosti na njem, samo eno željo imajo: „Kje in kdaj bomo našli novorojenega Kralja, da ga molimo, da mu odpremo svoje zaklade, zaklade tega sveta in zaklade svojega srca?“ In ko svetla zvezda obstoji nad hišo, v kateri je bilo božje Dete, naglo stopijo s svojih vel- blodov, hite v hišo, padejo pred to lučjo, ki jim je pregnala temo poganstva, na svoja kolena in se mu zahvaljujejo za luč sv. vere. Pozabljeni so napor, v neizmerni sreči, da so našli največji zaklad, kleče pred Gospodom in mu darujejo dragocena darila: zlato, ka- dilo in miro. Te zaklade prepuste Gospodu, v srcu pa nesejo na svoj dom vse večji zaklad, zaklad svete vere.

Ali nisi tudi prejel tega zaklada? Ali ti ni pri sv. krstu posijala jasna luč sv. vere? Da, zaklad si prejel, luč te je obsijala. Ali te obseva še danes z isto močjo in milino? Ali čuvaš še danes ta zaklad z isto skrbjo in ljubeznijo? Ako ne sije ta luč svete vere več tako svetlo in ako ne poznaš več tako jasno, kakšen zaklad je ta sv. vera, prihaja to od tod, ker si pozabil Gospodu darovali zaklade zlata ljubezni do Boga in bližnjega, kadilo pobožne molitve in pa miro zatajevanja in ljubezni do križa. Poklekni k Jezusu, odpri te trojne za- klade in luč svete vere ti bo znova jasno raz- svetljevala pot tvojega življenja.

Tudi otroški vrtec iz Marijinega doma se nam je predstavil v filmu. Telovadci F. O. iz Ko- čevja. Bilo je tudi nekaj zanimivih domačih po- snetkov. Nekateri snimki so odlični in čestitamo k uspehu. Želim še mnogo takih domačih pre- davanj. Res, nobeno poročilo, nobena slika nam ne ohrani pristnost dogodka kot ravno film.

Dražba kožuhovine v Ljubljani. Kakor vsako leto, bo tudi 22. januarja 1940, to je prvi po- nedeljek po sv. Neži, v prostorih Ljubljanskega velesejma dražba kožuhovine vseh vrst divjadi. Blagodejen vpliv naše nevtralnosti se opaža tudi na gospodarskem polju. To daje upanje, da bo letos možno plemeniti lovski pridelek primerno vnovečiti. Treba je izkoristil ugodni položaj, dokler ne bodo organizirani dovozi iz prekomor- skih dežel. Kdor ima kožuhovino, naj jo pošlje v komisijo lovsko-prodajni organizaciji „Divja koža“, Ljubljana, Velesejem. Seveda pa mora biti blago prvovrstno, ker slabo pripravljene kože samo kvarijo ceno tudi dobri kožuhovini.

Poročajo

Glažuta. Tudi mi smo se pripravljali za organizacijo Zveze združenja delavcev, pa že pride kaka zmota vmes, ki ljudi zastraši, razgo- vori. Brez zmote ni nikjer, zato tudi pri nas ne. Smo pa le deležni povišanja plač tudi mi, za kar se je borila organizacija v Jelendolu. Samo to se nam čudno zdi, da se gotovi ljudje ne upirajo povišanju mezde, ko se bili prej tako vneti za razbijanje enotnega nastopa delavstva v lastno korist.

Topla reber. Dne 3. decembra je šel lovski čuvaj g. Kromar Janez s Komolca na pošto v Toplice ob pol 9. uri dopoldne. Bilo je v ne-

deljo. V gozdu na cesti pa zagleda tri moške s puškami. Kromar je takoj spoznal, da so to divji lovci in je zahteval naj se ustavijo. Na njegovo zahtevo pa je tatinska trojica začela bežati, a čuvaj je moral za njimi, da ugotovi osebe. Naenkrat se obrnejo nazaj in začnejo iz pušk streljati nanj. Kromar skoči za debelo bukvo in se takoj zavaruje pred vedno bolj gostimi streli. Nenadno pokanje je opozorilo lovskega čuvaja kneza Auersperga, ki pa je pri- hitel s tovarišem na ta krik pa tako srečno, da so vsi tri napadalci padli v njihove roke, ki so jih razorožili in dognali njih imena in jih izročili sodišču. Svoji prisotnosti duha se ima zahvaliti g. Kromar, da je ostal živ!

Ponikve. Za gospodinje bo zanimivo, če poročamo, da so v tukajšnjem zavodu za hiralce zredili synjo, ki tehta 410 kg, pa še vedno se redi. To bodo lepe kolone! Vsekako vzgledno gospodarstvo!

Dolenja vas. Zdrava fara. Redko kdaj se sliši, da bi bilo v kakšni fari malo mrličev. Toda ravno letos moramo ugotoviti, da v Do- lenji vasi že 152 let, to se pravi od leta 1787, dokler sežejo cerkvene matrice, ni bilo tako malo mrličev v enem letu kot ravno leta 1939. Umrlo je vsega skupaj namreč le 13 faranov. Bila so pa leta, ko jih je umrlo tudi po 50, 70, 100 in celo po 120 v enem letu. Bog nas je obvaroval leta 1939. pogoste smrti. Ali bo tako tudi leta 1940?

Ribnica. Občni zbor ribniškega aka- demskega društva „Škrabec“. Dne 26. decembra se je vršil v Ribnici v dvorani pro- svetnega doma občni zbor ribniškega akadem- skega društva „Škrabec“. Večina ribniških in velikolaških akademikov se ga je udeležila. Naj- prej so akademiki enoglasno sklenili, da poš- ljejo pozdrav in novoletna voščila trem stebrom akademskega društva Škrabec, namreč starešinam g. dekanu Skubicu v Ribnici, g. svetniku Škulju, župniku v Dolenji vasi in voditelju katoliških Slovencev na Kočevskem, ter g. dr. Kožuhu, zdrav- niku v Velikih Laščah. Zares so ti trije glavni stebri akademskega društva Škrabec. Kar so oni pridobili in še pridobivajo, to posredujejo mlajšim, gradijo temelje in kažejo jasni cilj, kam naj akademiki usmerjajo svoje delovanje. Seveda mladi z veseljem sprejmejo to, kar so starejši solidno zgradili, in sami zidajo naprej s svojimi mladimi močmi. Člani društva Škra- bec so si izvolili predsednika g. Miheliča cand. iur. Prejšnji predsednik g. Arko bo kmalu di- plomiral na pravni fakulteti. Za starešine so izvolili v svoje društvo tudi ribniškega notarja g. Šonca, živinozdravnika g. Gulina ter svojega bivšega člana g. ing. Marolta. Začrtali so si svoj bodoči program, ki je obsežen v glavnem v treh točkah: 1. lastna izobrazba, 2. delovanje in predavanje v prosvetnih društvih, 3. študiranje kočevskega vprašanja. Glede predavanj v pro- svetnih društvih so sklenili, da naj napravi vsak član vsaj eno predavanje, ki mora biti skrbno izdelano in ljudem razumljivo ter naj bo vse- binsko za vsakega člana drugačno. Glede tretje točke so sklenili, da se organizirajo izleti in poučne ekskurzije na Kočevsko in slovensko Hrvaško. (Osilnico, Travo, Drago.) Prirejajo naj se predavanja za dvig narodne zavesti med Kočevskimi Slovenci in vzbujajo naj se tudi zani- manje za Kočevske Slovence med svojimi kolegi, tovariši na univerzi in drugod.

Želimo jim vso srečo pri njihovem delu. Naj jim Bog pomaga in blagoslovi njihov trud s tem, da bodo z zadovoljstvom gledali na uspehe svojega dela in si izklesali plemenit in delaven značaj. Op. ured.

Štalcerji. Kakor vsako leto dosedaj, se je tudi letos vršila na tukajšnji šoli prav lepo uspela božičnica. Prispevali so prav odlično kr. banska uprava v Ljubljani, I. dekliška šola v Ljubljani in krajevni šolski odbor. Obdarovanih je bilo vsega 45 revnih učencev in učenk s toplim perilom in čevlji. Iskreno zahvalo izre- kamo vsem cenjenim dobrotnikom, ki so se spom- nili naše revne slovenske dece. Božičnica se je vršila 23. decembra 1939. leta. Šolski upravitelj je v lepem govoru objasn timer pomen božični- ce. Včasih nas tudi malenkosten dar od pravega prijatelja bolj razveseli kakor kup dobrot, ki so nam dane s prozornimi nameni. Božičnica je naš lep krščanski običaj. Nedolžne malčke razve- selimo ravno za največji krščanski praznik, ko pričakujemo s svetim strahom rojstva našega Odrašenika. Da bi videli vsi tisti, ki so pokli- cani, kako z darovi odpro srce in nedolžno ve-

selje naše zavedne dece! Ostanite zavedni, postanite še zavednejši! A oni, ki jih je mačevska preteklost nam odtujila, postanite zavedni in zvesti vašim dedom in spoznali boste, da ste med nami kot brat med brati, a v drugem taboru ste vedno manj vredni in prezreti, pa čeprav vam obljublja nebesa na zemlji. Boljša je trda skorja, kakor s krvjo plačan bel hlebček. Ostanite vedno narodno zavedni in krščanski misli zvesti Slovenci in iz srca vdani materi Jugoslaviji! Prepričani bodite, da slovenski narod ne bo nikoli pozabil svojih bratov na Kočevskem.

Zunanji pregled

Kako dolgo bo razsajala vojna?

Kako dolgo bo razsajal vojni vihar, koga bo še zajel v svoj vrtinec in kakšne rezultate bo prinesel za ves svet ta po obsegu, sredstvih in učinkih najhujši obračun v naši zgodovini? Z gotovostjo moremo danes vedeti samo njegove vzroke in izreči sodbo, da ga spričo razpoloženja obeh strank, da se hočeta vojskovati do zadnje možnosti in do skrajnih posledic, ne bo tako hitro konec; vse drugo je tudi najdalekovidnejšemu umu za enkrat s sedmimi pečati zapечатena knjiga.

Hitlerjev proglas vojski

Vodja rajha in vrhovni poveljnik nemške vojske je objavil za novo leto naslednje sporočilo vojski: Vojsaki! Leto 1939 je bilo za vojaško silo velike Nemčije leto ponosne preizkušnje. Vi ste orožje, ki vam ga je dal v roke nemški narod v vojni, katera nam je bila vsiljena, zmagoslavno nosili. V komaj 18 dneh se je posrečilo z vašim sodelovanjem vzpostaviti spet varnost nemškega rajha na vzhodu in odpraviti versajsko krivico. Polni hvaležnosti se spominjamo pred koncem tega zgodovinskega leta onih tovarišev, ki so svojo zvestobo do naroda in rajha zapечатili s svojo krvjo. Za prihodnje leto prosimo Vsemogočnega, ki nas je v tem letu očitno ščitil, naj nam tudi zdaj da svoj blagoslov, naj nas okrepi pri izvrševanju naše dolžnosti, kajti pred nami je še najtežji boj, boj za obstanek ali pogin nemškega naroda. Polni ponosnega zaupanja gledamo jaz in ves narod v vas, kajti s takšnimi vojski Nemčija mora zmagati. — Adolf Hitler.

Lebrunova poslanica vojski

Prezident Lebrun je danes poslal vrhovnemu poveljniku zavezniške vojske generalu Gamelinu pismo, ki vsebuje novoletno poslanico za vojsko. V njej pravi: „Ob pričetku leta, ki je našlo Francijo v težki borbi, so moje misli posvečene vojski, ki izpolnjuje najvišjo državljansko dolžnost. Naša vojska se bori za sveto stvar, za neodvisnost domovine, svobodo narodov, za civilizacijo in pravo. Ob strani angleških tovarišev bodo naše čete premagale vse težave in nadaljevale borbo do popolne zmage. Francoski narod vidi vse to in ne krije simpatij ter zaupanja v svojo vojsko, ki hrani njegovo čast. Naj bo francoska vojska prepričana, da vsak v Franciji izpolnjuje svojo dolžnost, kakor ona ob francoskih mejah. Vsakdo doprinaša velike žrtve, z dobro voljo in s trdnim zaupanjem, da se bo vojna končala s pričakovanim uspehom.“

Rusi brezuspešno naskakujejo Finsko od severa, juga in vzhoda - Velik plen Fincev na fronti - Tudi general Stern zaradi neuspehov odstavljen

Ofenziva sovjetskih čet proti Mannerheimovi črti, katero so pričakovali za včeraj, se je začela danes zelo močno. Topniška priprava je bila posebno silna. Sovjetski topovi vseh kalibrov so 36 ur bombardirali finske postojanke, nakar se je na mnogih točkah začel napad z veliko potrošeno materiala. Streljanje topov se sliši tudi v Vipuriju. Na tem odseku se nahajajo reorganizirane sovjetske čete, katerim poveljuje general Stern, in štejejo okrog 500.000 vojakov. Zadnjih 50.000 sovjetskih vojakov je

prispelo zadnje dni iz Leningrada. Finske sile na tem odseku znašajo tretjino celotne finske vojske, ki šteje 300.000 vojakov. Po vesteh, ki so zdaj prispale v Helsinkih, se Finci niso umaknili niti za korak. Sovjetska ofenziva ni presenetila branilcev Mannerheimove črte, ki so imeli zadosti časa, da so se pripravili na obrambo. Za Mannerheimovo črto se nahajata še dve pomožni obrambni črti, ki imata nalogo, da zadržita sovražnika, če bi se mu na katerem mestu posrečilo prebiti Mannerheimovo črto.

Nemška poročila potrjujejo, da je bila sovjetska ofenziva na Mannerheimovo črto odbita in da so Sovjeti morali odnehati z napadom z velikimi izgubami. Sovjeti so izvedli napad z armado, ki je štela 200.000 mož.

V Turčiji ogromen potres - 16 mest, 90 vasi porušenih - V Erzingjanu 70% prebivalcev mrtvih - Mraz, požari uničujejo, kar je pustil potres - Tudi v Smirni potresni sunki

Samo v mestu Erzingjan, kjer je imel potres svoje središče, je bilo do 31. decembra naštetih nad 20.000 mrtvih, to je tri četrtine prebivalstva. Tamkaj so prvim potresnim sunkom sledili številni nadaljnji. Nebena hiša ni ostala pokonci. Razdejano je vse. Razvaline so se podirale tudi še v nedeljo in ponedeljek ter za vedno pokopale človeške žrtve, med njimi številne ranjence, ki so že par dni stokali pod njimi in katere so razni vojaški oddelki še upali odkopati. V petek je med razvalinami izbruhnil še požar, ki je uničil še tisto, kar je od potresa ostalo. Vojaštvo, ki je prišlo v petek popoldne s prvo pomočjo, z zdravili in živežem, je moralo ostati na prostem, ker nikjer ni dobilo strehe. Mesto Erzingjan je bilo v zgodovini že večkrat od potresov opustošeno. Eden najhujših je bil leta 1781., ko od mesta ni ostalo nič več, kakor kup razvalin.

Italijanski kralj in kraljica na obisku pri sv. očetu - papežu. Papež Pij XII. jima je osebno vrnil obisk. To se je zgodilo prvič po letu 1870.

Papež Pij XII. Jugoslaviji ob novem letu

Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je poslal za novo leto v svojem imenu in v imenu Nj. Vis. kneginje Olge svetemu očetu Piju XII. čestitke, na katere je dobil naslednji odgovor: „Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, Belgrad. Posebno smo ganjeni nad izrazi, s katerimi nas Vaše kraljevske Visočanstvo pozdravlja v svojem imenu in v imenu Nj. Vis. kneginje Olge na pragu novega leta. Vračajoč Vam naše želje, želimo ponoviti, kako nam je drag spomin na Vaš obisk v Vatikanu, na katerega nas ta pozdrav spominja. Iz vsega srca pošiljamo naše molitve vsemogočnemu Bogu, da bi v nastopnem letu podaril v popolni meri Vašemu kraljevskemu Visočanstvu in vsej Vaši dragi državi svojo največjo milost. — Pij XII.“

Kancler Hitler je brzojavil Mussoliniju:

V začetku novega leta Vam izražam, duce, svoje prisrčne čestitke v iskrenem prijateljstvu. Naj bi pod Vašim močnim in preizkušenim vodstvom fašistična Italija, ki je zaveznica narodno-socialistične Nemčije v novem letu uspela, da doseže in izpolni vse svoje nacionalne naloge.

Mussolini je na ta brzojav odgovoril:

Vračam Vam v isti bratski prisrčnosti voščila, ki ste mi jih ob priliki novega leta izrazili. Pošiljam Vam ista voščila za narodno-socialistično Nemčijo kot ste jih poslali za fašistično Italijo, namreč da bi naša dva zavezniška naroda dosegla svoje cilje in si oskrbela svojo bodočnost.

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema in nove hranilne vloge obrestuje po 4%, daje kratkoročna posojila proti zastavi ali poroštvu.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Naša dobra knjiga

za vsakogar

178 skrbno izbranih kolekcij po izredno znižanih cenah.

I. Mladinski spisi in slikanice	V. Znanstvena in poljudno znanstvena dela
II. Kolekcije za dijake	VI. Strokovno slovstvo
III. Leposlovna dela	VII. Gospodarske, gospodinske in praktične knjige
IV. Jezikoslovje	VIII. Nabožno slovstvo

Cene so tako nizke, da jih bo zmogel vsak.

Izbira je pestra in bogata, da bo lahko vsak po svojem okusu in želji izpolnil svojo knjižnico.

Nočemo, da ostajajo ljubitelji lepe, dobre knjige zaradi težkih razmer brez duševne hrane.

Hočemo, da pride naša dobra knjiga v sleherni slovenski hiši; zato zahtevajte prospekte.

Jugoslovanska knjigarna - Ljubljana

Naša čisto domača zavarovalnica za vse vrste zavarovanj je edinole

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Požar - Življenje - Posmrtnina - Doba - Starostna preskrba - Avtomobili - Vlomska tatvina - Nezgode - Jamstvo - Steklo - Zvonovi. — Člani prejemajo mesečnik „Našo moč“.